Euroopan parlamentti
2019-2024

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

2023/2129(DEC)

25.1.2024

LAUSUNTO

naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnalta

talousarvion valvontavaliokunnalle

vastuuvapaudesta 2022: EU:n yleinen talousarvio – komissio
(2023/2129(DEC))

Valmistelija: Robert Biedroń

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta pyytää asiasta vastaavaa talousarvion valvontavaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

A. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvo on yksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa vahvistetuista unionin perusarvoista; toteaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 8 artikla velvoittaa unionin poistamaan eriarvoisuutta sekä edistämään miesten ja naisten välistä tasa-arvoa ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista;

B. ottaa huomioon, että Euroopan parlamentti on toistuvasti pyytänyt komissiota edistämään sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen, sukupuolitietoisen budjetoinnin ja sukupuolivaikutusten arviointien käyttöä ja panemaan ne täytäntöön kaikilla unionin politiikan aloilla, kuten unionin talousarvion toteuttamisessa ja raportoinnissa;

C. ottaa huomioon, että monissa jäsenvaltioissa, joissa syntyvyys on alhainen, naiset ja pariskunnat haluaisivat saada lapsia, mutta he eivät käytännössä pysty tekemään niin taloudellisten vaikeuksien vuoksi, eivät omasta valinnastaan vaan vaikeampien elin- ja työolojen vuoksi, mikä lisää naisten työttömyyttä ja vaikeuttaa heidän ja vanhempien mahdollisuuksia käyttää äitiyteen ja isyyteen liittyviä oikeuksiaan työpaikalla ja vaikeuttaa laadukkaiden julkisten palvelujen ja lastenhoitopalvelujen saatavuutta; katsoo, että on ratkaisevan tärkeää taata naisille oikeus työntekijöiden oikeuksia kunnioittaviin työpaikkoihin ja niin että se ei vaikuta oikeuteen äitiyteen, sillä naiset ovat edelleen heikoimmassa asemassa ja heitä syrjitään eniten; katsoo, että esimerkkejä tällaisesta syrjinnästä ovat muun muassa työnantajien naisiin kohdistama painostus työhönottohaastatteluissa, joissa heiltä kysellään, onko heillä lapsia ja minkä ikäisiä he ovat, sekä naispuolisten työntekijöiden taloudellinen painostus työpaikoilla, jotta he eivät käyttäisi äitiysvapaitaan;

D. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvoon unionissa ovat vaikuttaneet erityisesti Ukrainan sodan seuraukset, elinkustannuskriisi, josta naiset kärsivät suhteettomasti, sekä sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeuksien, erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien, heikentäminen useissa jäsenvaltioissa; toteaa, että tämä syventää entisestään eriarvoisuutta ja haittaa sukupuolten tasa-arvoa;

1. korostaa, että sukupuolten tasa-arvoa koskeva näkökulma olisi sisällytettävä ja varmistettava kaikilla politiikan aloilla, eri vaiheissa ja lievittämistoimissa, erityisesti kun otetaan huomioon meneillään olevien kriisien sukupuolinäkökohdat, kuten sodat, ilmasto- ja energiakriisi, inflaatio sekä naisten oikeuksien, erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien, heikentäminen unionissa ja maailmanlaajuisesti; korostaa sukupuolitietoisen budjetoinnin merkitystä kaikissa elpymis- ja lievittämistoimissa, jotta voidaan hyödyntää EU:n ohjelmia sukupuolistuneiden vaikutusten lievittämisessä erilaisten kriisien yhteydessä;

2. toistaa huolensa oikeusvaltioperiaatteeseen, demokratiaan ja ihmisoikeuksiin kohdistuvien hyökkäysten sekä sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeuksien heikentämispyrkimysten välisestä yhteydestä; kehottaa komissiota jatkamaan

pyrkimyksiään vahvistaa oikeusvaltioperiaatetta unionissa ja erityisesti niitä lainsäädäntöehdotuksia, joilla pyritään suojelemaan EU:n talousarviota tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien, naisten oikeudet ja Euroopan unionin perusarvot mukaan lukien, noudattamisessa on yleisiä puutteita; kehottaa komissiota tutkimaan niiden henkilöiden ydintehtävää, joille EU:n varoja on myönnetty, ja epäämään EU:n rahoituksen kaikilta sellaisilta toimijoilta, jotka pyrkivät käyttämään EU:n varoja heikentääkseen ihmisoikeuksia, erityisesti naisten perusoikeuksia ja sukupuolten tasa-arvoa, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ja naisten oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen, autonomiaan ja itsemääräämisoikeuteen; kehottaa jäsenvaltioita turvaamaan seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja niitä koskevat oikeudet, mukaan lukien turvallisen ja laillisen aborttihoidon saatavuus, ja erityisesti varmistamalla, että lisääntymisterveysohjelmat ja palvelut, jotka tarjoavat vapaaehtoiseen perhesuunnitteluun ja äitien ja vastasyntyneiden terveydestä huolehtimiseen tarvittavaa hoitoa ja lääkkeitä, ovat saatavilla;

3. panee merkille komission menetelmän menojen sukupuolinäkökohtien seuraamiseksi vuodesta 2023 alkaen; muistuttaa, että vain kahdella prosentilla unionin talousarviosta arvioitiin olevan sukupuolten tasa-arvon parantamista koskeva periaatteellinen tavoite; kehottaa komissiota parantamaan tätä tulosta valtavirtaistamalla sukupuolten tasa-arvo ohjelmasuunnittelun alusta alkaen; toistaa, että tarkennuksia tarvitaan, jotta suurin osa menoista (73 prosenttia), joissa arvioidaan tällä hetkellä olevan 0* ”mahdollisuus edistää sukupuolten tasa-arvoa”, voidaan ymmärtää täysimääräisesti; panee huolestuneena merkille, että tilintarkastustuomioistuimen julkaisemassa erityiskertomuksessa nro 10/2021 vahvistettiin, että sukupuolten tasa-arvoa ei vielä oteta riittävästi huomioon unionin talousarviosyklissä, koska keskeiset tekijät, kuten tasa-arvoanalyysi, sukupuoleen liittyvät tavoitteet, indikaattorit ja raportoinnin kautta tapahtuva vastuuvelvollisuus, puuttuvat suurelta osin;

4. suhtautuu myönteisesti komission työhön, joka koskee uutta luokittelua unionin menojen sukupuolivaikutusten mittaamiseksi; kehottaa komissiota varmistamaan, että tässä luokittelussa keskitytään kuvaamaan tarkasti ja kattavasti ohjelmien vaikutusta sukupuolten tasa-arvoon; kehottaa komissiota tämän vaalikauden lopussa jatkamaan sukupuolten tasa-arvoa koskevaa työtään ja kehottaa nimittämään sukupuolten tasa-arvosta vastaavan komission jäsenen seuraavalle vaalikaudelle; pitää myönteisenä, että sukupuolten tasa-arvo ja sen valtavirtaistaminen ovat yksi unionin rahastojen monialaisista periaatteista vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä ja elpymis- ja palautumistukivälineessä; kehottaa kuitenkin komissiota panemaan Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositukset täysimääräisesti täytäntöön, myös nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen väliarvioinnissa ja elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanossa; kehottaa komissiota varmistamaan, että tässä luokittelussa keskitytään kuvaamaan tarkasti ja kattavasti kaikkien nykyisten ohjelmien ja varojen vaikutuksia; toistaa tässä yhteydessä, että kattavaan sukupuolten tasa-arvon seurantamenetelmään on sisällyttävä raportointi sukupuolten tasa-arvoon kohdistuvista kielteisistä vaikutuksista;

5. painottaa, että naisten ja miesten olisi hyödyttävä tasapuolisesti elpymis- ja palautumistukivälineestä, erityisesti kun otetaan huomioon unionissa vallitseva 13 prosentin suuruinen sukupuolten palkkaero; muistuttaa, että komissio otti käyttöön jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien sukupuoliarvioinnin vain

ennakkoarviointina, mikä paljasti, että joissakin jäsenvaltioissa ei ollut lainkaan sukupuolten tasa-arvoon keskittyviä toimenpiteitä; korostaa siksi tiedonkeruuvaatimusten merkitystä, jotta mahdollistetaan sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen järjestelmällinen ja kattava kerääminen kaikkien asiaankuuluvien EU:n politiikkojen yhteydessä; kehottaa komissiota käsittelemään tätä ensisijaisena asiana ja hyödyntämään mahdollisuuksia parantaa tiedonkeruuta koskevia vaatimuksia ja indikaattoreita uudessa lainsäädännössä ja uudelleentarkasteluissa, kuten unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien varainhoitosääntöjen uudelleenlaatimisessa; kehottaa komissiota täyttämään puheenjohtaja von der Leyenin myönteisen sitoumuksen edistää sukupuolten tasa-arvoa kaikessa päätöksenteossa ja kehottaa komissiota täyttämään sukupuolten tasa-arvostrategian 2020–2025 mukaiset sitoumuksensa, ja korostaa, että on tehtävä paljon enemmän, koska sukupuolinäkökulma puuttuu komission tärkeimmistä ilmastoon, ympäristöön ja talouteen liittyvistä ehdotuksista; korostaa, että viime vuosikymmenellä alkaneen talous- ja finanssikriisin myötä taloudellinen, sosiaalinen, työelämään liittyvä ja sukupuolten välinen eriarvoisuus jäsenvaltioiden sisällä ja niiden välillä on tehnyt naisten ja tyttöjen elämästä vaikeampaa; tätä varten muistuttaa Euroopan tasa-arvoinstituutin tärkeästä roolista sukupuolten eriarvoisuuden määrää ja syitä koskevan tietoisuuden lisäämisessä EU:ssa; kehottaa siksi vahvistamaan tasa-arvoinstituutin talousarviota, henkilöstöä ja riippumattomuutta;

6. kehottaa jälleen lisäämään sukupuolten tasa-arvoa koskevan budjettikohdan erityisesti Daphne-ohjelmaan, kun otetaan huomioon unionin kohtaama sukupuolistuneen väkivallan kriisi; korostaa, että on tärkeää vahvistaa Daphne-erityisaloitetta lisäämällä sen resursseja erityisesti toimenpiteisiin, joilla torjutaan kaikilla tasoilla naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa kaikenlaista sukupuolistunutta väkivaltaa asetuksen (EU) 2021/692 7 artiklan 6 kohdan mukaisesti, ja uhrien asianmukaiseen tukemiseen; korostaa lisäksi, että on tärkeää käyttää Euroopan rakenne- ja investointirahastoja, kuten Euroopan sosiaalirahasto plussaa (ESR+), sukupuolten tasa-arvon, naisten työllisyyden, naisten voimaannuttamisen, yrittäjyyden, johtajuuden ja johtamisroolien sekä pitkäaikaishoitopalvelujen edistämiseen; panee merkille, että naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan tilaama tutkimus[1] osoittaa, että miehiä suositaan usein naisiin ja syrjäytyneisiin ryhmiin verrattuna 55-valmiuspaketin mukaisten tukien ja tukirakenteiden suunnittelussa sekä muissa vihreän siirtymän politiikoissa, ohjelmissa ja rahoituksessa;

7. katsoo tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen perusteella, että EU:n yleisen talousarvion toteuttamisesta voidaan myöntää vastuuvapaus varainhoitovuonna 2021.

[1] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf

LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA VALMISTELIJA ON SAANUT TIETOJA

Valmistelija ilmoittaa yksinomaisella vastuullaan, ettei hän ole saanut tietoja miltään yhteisöltä tai henkilöltä, joka olisi mainittava tässä liitteessä työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti.

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	24.1.2024
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 23 –: 4 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Frances Fitzgerald, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Andżelika Anna Możdżanowska, Johan Nissinen, Carina Ohlsson, Sandra Pereira, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Sylwia Spurek, Marco Zullo
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Laura Ballarín Cereza, Sylvie Brunet, Marina Kaljurand, Eleni Stavrou
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Milan Brglez, Rainer Wieland

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

23	+
PPE	Maria da Graça Carvalho, Frances Fitzgerald, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Eleni Stavrou, Rainer Wieland
Renew	Sylvie Brunet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marco Zullo
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Marina Kaljurand, Carina Ohlsson, Evelyn Regner
The Left	Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

4	-
ECR	Johan Nissinen, Margarita de la Pisa Carrión
ID	Christine Anderson, Maria Veronica Rossi

2	0
ECR	Andżelika Anna Możdżanowska
NI	Lívia Járóka

Symbolien selitys:
+ : puolesta
- : vastaan
0 : tyhjää